

- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використання інформації про власну науково-педагогічну діяльність;
- створення і використання ефективних методів об'єктивного оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти;
- використання у навчальній або дослідницькій діяльності лише перевірених та достовірних джерел інформації;
- з повагою ставитись до здобувачів освіти незалежно від віку, статі, стану здоров'я, громадянства, національності, ставлення до релігій, кольору шкіри, місця проживання, мови спілкування, соціального й майнового стану, а також інших обставин;
- об'єктивно та неупереджено оцінювати знання та вміння здобувачів освіти;
- нести відповідальність за порушення академічної доброчесності.

Для розбудови цілісної та ефективної системи забезпечення академічної доброчесності в українській вищій школі необхідно здійснити безліч заходів: ввести в чинне освітнє законодавство України чітко визначені та суворі норми відповідальності для студентів, викладачів, науковців за плагіат; зобов'язати вищі навчальні заклади реалізувати власну політику забезпечення академічної доброчесності шляхом розробки кодексів честі студентів і етичних кодексів викладачів та представників адміністрації; створити національну систему збору статистичних даних і моніторингу інформації щодо випадків академічної нечесності в університетах та оприлюднення на їхній основі періодичних відкритих звітів [5].

Список використаної літератури

1. Про освіту: Закон України № 2145-VIII від 05.09.2017 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>.
2. Академічна доброчесність / М. Лесик, А. Савченко // Інститут міжнародних відносин. Режим доступу: <http://www.iir.edu.ua>.
3. Центр академічної доброчесності. Десять принципів академічної доброчесності для викладачів. Режим доступу : <https://drive.google.com/file/d/0ByePGdGpHh6Wb3Qzc2F3ODBuZWm/view>.
4. Щодо забезпечення академічної доброчесності у закладах вищої освіти/ Лист МОН № 1/9-565 від 26.10.17 року.
5. *Малогулко Ю. В.* Проблеми академічної доброчесності в вищих навчальних закладах [Електронний ресурс] / Ю. В. Малогулко, М. В. Затхей // Матеріали XLVII науково-технічної конференції підрозділів ВНТУ, Вінниця, 14-23 березня 2018 р. – Електрон. текст. дані. – 2018. – Режим доступу: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/all-hcvt/all-hcvt-2018/paper/view/3857>.

Альона СВСШНІКОВА

АКАДЕМІЧНА СВОБОДА В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ

Академічна свобода обвиває насамперед такі частини, як свободу навчання, свободу ведення наукових праць, свободу навчання. Вона міцно споріднена з автономією будь-якого академічного закладу освіти, яка характеризує його незалежність, волевиявлення у реалізації академічного науково-дослідницького процесу, грошовій та у власній господарській роботі, вибору фахівців. [2]

Освіта є галуззю відповідальності як зі сторони країни, закладів освіти або викладацького складу за її якість, так і зі сторони учня або студента за її ефективне засвоєння. Безвідповідальність тих, хто учиться, руйнує систему освіти та зводить її до нульового результату.

Зусилля професорсько-викладацького колективу будуть мізерними, якщо учень чи студент не має бажання вчитися. Якраз ключова відповідальність за високоякісну освіченість студентів покладається на самих студентів що навчається.

Втілити у життя це можна лише шляхом виховання у нового покоління потреби у отриманні нових знань та удосконалення вже набутих в учнів та студентів, через формування почуття обов'язку за особисту освіченість не лише як за своє досягнення, але й як за здобуток громади, країни.

Зупинимось на обговоренні цих проблем більш детально.

Діалектичне взаємовідношення свободи та відповідальності на рівні системи освіти знаходить вираження у нерозривності академічної свободи учнів та студентів та їхнього відповідального ставлення навчального процесу. З одного боку, поза визначенням академічних свобод учні та студенти не можуть бути охарактеризовані як конкретні суб'єкти освітнього процесу, перетворюючись на об'єкти впливу. З іншого - ігнорування учнями та студентами поняття відповідальності змінює саму ідеологію свободи на фікцію, що у заключному підрахунку руйнує основи освітньої системи, так і саму індивідуальність суб'єкта навчання.

Термін академічної свободи привертає увагу вчених, які вивчають питання проблематики освітнього процесу. З огляду на багатогранність даного поняття існує незліченна кількість його дефініцій та тлумачень. Якщо підсумувати наявні роз'ясненні змісту академічної свободи в енциклопедичних глосаріях, законвстановчих постановах, паперах, інтернаціональних заявах тощо, то можливо розкрити головні деталі, що визначають тотальну її сутність.

Академічна свобода визначає:

- самостійність учасників академічної співтовариства, будь-якого окремо чи усіх гуртом, у прагненні до розвитку і проекції знань через наукові дослідження, ведення викладацької діяльності, творчу роботу;
- утримання з боку владних структур від використання системи освіти як інструменту для пропаганди;
- забезпечення професорсько-викладацького складу та студентства умовами для автономії і свободи викладання, навчання, науково-дослідної роботи без натиску з зовні;
- вільний, необмежений доступ до суспільної інформації та функціонування своєї організації, перспективи здійснювати обмін інформацією зі своїми товаришами та колегами у своїй країні та з іншими країнами.

Академічна свобода - це свобода, котру надає громада членам спільності для уможливлення здійснення ввірених їм доручень, цебто специфічна ліцензія академічному закладу реалізовувати власний обов'язок перед громадою. [4,5]

У різні історичні етапи ідеологія академічних свобод трактувалася неоднаково, але ніколи не з'являлося вагань у тому, що найбільш повно їх відображує єство університету як навчальної та дослідницької установи.

Так, у середньовічному університеті представляли зацікавленість ерудованих вчених перед керуючою ланкою суспільства та гарантували науковцям-винахідникам індивідуальну самостійність, надавали перевагу здобуття різного роду переваг. Сукупність переваг і привілеїв академічної установи педагогів та студентів становили так звані академічні свободи, визначальними з яких були автономія і самоврядування.

Перші європейські університети створювались на засадах самоврядування. Вони видавали власні правила, здійснювали суд над членами своєї установи, формулювали регламент праці. Керівництво університетом здійснював ректор, який міг бути обраним навіть зі складу студентів.

Держава не звужувала ліміт автономії та незалежності університетів. Вона також була гарантом цієї автономії та незалежності. Тож свобода академічної спільноти від самого початку функціонування університетів не була абсолютною та цілісною.

Вищі навчальні заклади були більш самостійними та незалежними та мали свободу самореалізації, на відміну від інших суспільних інститутів, але лише в межах університету і тільки у викладанні й дослідженнях. Церква й держава неодноразово

погрожували покаральними санкціями та намагалися застосовувати їх, щоб мати змогу керувати методами викладання та навчання в середньовічних університетах.

Академічна свобода тільки інколи поширювалася на захист дипломатичних і суспільних позицій педагогів та студентів [1, 3].

З часом вплив держави на університетське буття збільшувався, незважаючи на протидію з боку академічної організації. Особливо цей процес побільшав з годом після Реформації, не зрідка він починав допомагати переминам в управлінні інститутами та університетської будови. Так унаслідок цього (приблизно на початку XIX ст.) були сформовані три види університетів, будь-який з них показує напрямок свого відношення «країна – університет» стосовно правління закладами освіти.

Найбільш витривалими позначилися найстаріші університети Європи – Оксфордський і Кембриджський, котрі вберегли свою автономію та академічну свободу як ключовий здобуток. Також даний звичай запозичили добірні приватні іноземні університети, такі як Гарвардський чи Стенфордський.

Список використаної літератури

1. *Верланов Ю. Ю.* Академічні свободи та автономія університетів: новий формат економічних відносин з державою / Ю. Ю. Верланов, А. Я. Казарезов // *Наук, праці Чорномор. держ. ун -ту ім. Петра Могили.* – 2009. – Економіка. – Вип. 96. – Т. 109. – С. 32 - 36.
2. *Герцюк Д.* Академічні свободи у системі цінностей вищої освіти: еволюція і сучасний стан / Д. Герцюк // *Вісник Львів, націонал. ун -ту ім. Ів. франка.* – Серія педагогічна. - 2009. – Вип. 25. – Ч. 4. – С. 16-24.
3. *Гіден С. Е.* Нестримний світ: як глобалізація перетворює наше життя / Е. Гіденс; [Пер. з англ.]. – К.: Альтерпрес, 2004. – 100 с.
4. *Дем'яненко Н. М.* Європейський регіон вищої освіти: пріоритети розвитку університету / Н. М. Дем'яненко // *Вісник Черкаського націонал. ун -ту ім. Б. Хмельницького.* – Серія педагогічні науки. – 2008. – В п. 125. – С. 3 -8.
5. Закон України «Про вищу освіту». - Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=2&nreg=2984-14>

Ірина ПАВЛЮЧЕНКО

СВОБОДА УЧНІВ ПОЧИНАЄТЬСЯ ІЗ СВОБОДИ ВЧИТЕЛЯ

Правильне розуміння свободи – приведення до порядку послідовності власного життя самою людиною. Питання щодо свободи волі, вибору і дії, взаємозалежності різних складників структури особистості: вольового, раціонального, ціннісного висвітлює головну проблему свободи особистості. Саме завдяки своїй внутрішній природі вона надає спроможність людині бути та залишатися самою собою, не піддаючись обставинам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, у яких започатковано розв'язання даної проблеми, показав, що такі педагоги як В. П. Андрущенко, Л. В. Губернський, С. І. Гессен, А. С. Макаренко, Ш. О. Амонашвілі, В. О. Сухомлинський та інші присвятили питанню співвідношення свободи вчителя та учня багато уваги. Слід зазначити, що стан академічних свобод в освітньому просторі, який уже зазнав суттєвих змін, продовжує постійно змінюватись як через внутрішньо системні зміни, так і через зовнішні. І це потребує додаткового аналізу та відповідних уточнень з урахуванням обставин сьогодення.

Метою статті є дослідити вплив відповідальної свободи у діях вчителя та вплив цього на формування особистісної свободи учня.

Зокрема Жан-Жак Руссо писав, що свобода – це підпорядкування закону, який людина сама собі встановлює, підпорядкування «голосу совісті», який не дає змоги людині вступати в протиріччя із собою.